

nění, text doprovází množství užitečných tabulek, orientaci usnadňuje podrobný rejstřík.

Autorům se podařilo splnit záměr zmiňovaný v úvodu – poskytnout užitečné informace o současných poznatcích a postupech v nutriční intervenci pro potřeby klinické praxe bez ohledu na medicínský obor. Čtenář ocení

možnost snadno a rychle získat informace o dietě v rámci léčby příslušného onemocnění, aniž by sháněl a hledal v příslušných monografiích týkajících se příslušného onemocnění; tuto možnost navíc ocení i za situace, kdy pacient, vyzbrojen řadou laických pomůcek a dietních návodů, položí lékaři dotaz o vhodnosti určité diety či žádá další podrobnosti. Monografii lze do-

poručit jak lékařům, tak zdravotnickým pracovníkům nelékařských oborů.

as. MUDr. Hana Svačinová, Ph.D.
Klinika funkční diagnostiky a rehabilitace
LF MU a FN U sv. Anny, Brno
www.fnusa.cz
e-mail: hana.svacinova@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 7. 3. 2008

Stárka L et al. Pokroky v endokrinologii. Praha: Jessenius Maxdorf 2007. 785 stran. ISBN 978-80-7345-129-5.

V roce 2007 vyšla v nakladatelství Maxdorf kniha od našeho předního a mezinárodně uznávaného endokrinologa prof. MUDr. RNDr. Luboslava Stárky, DrSc. „Pokroky v endokrinologii“.

Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o přepracované vydání knihy Aktuální endokrinologie, která vyšla v tomtéž nakladatelství v roce 1999. Avšak po bližším prostudování čtenář zjistí, že až na několik málo témat, se nejedná o modernizaci této, již dříve vydané knihy.

Předkládaná publikace je zaměřena na endokrinologickou problematiku, která doposud nebyla v literatuře dostatečně zpracována nebo u které se nahromadily nové poznatky a přístupy v diagnostice a léčbě.

Kniha je rozdělena do 9 kapitol.

1. kapitola je věnována 50letému výročí založení Endokrinologického ústavu v Praze, stručně shrnuje významné osobnosti, které se podílely na rozvoji a vybudování Endokrinologického ústavu do dnešní podoby.

Následuje kapitola Endokrinní regulace, která je rozdělena do několika subkapitol, ty jsou pak věnovány poměrně široké a různorodé endokrinologické problematice. Najdeme zde přehled faktorů ovlivňujících účinnost krátkodobé a dlouhodobé redukce hmotnosti. Další podkapitoly se věnují genetickým příčinám někte-

rých endokrinopatií, zmiňují se o pokrocích v DNA diagnostice a možnosti genové terapie v endokrinologii. Poměrně přehledně jsou probrány možnosti nukleární medicíny v diagnostice a léčbě endokrinních onemocnění. Dále jsou zde nové poznatky o vitaminu D a jeho významu pro organizmus. Velmi přínosnou kapitolou pro praxi je přehled endokrinopatií v graviditě, jejich diagnostika, průběh a léčba. Zajímavá je část věnovaná vlivu kouření na jednotlivé žlázy s vnitřní sekrecí. Téměř na závěr je kapitola Endokrinní regulace doplněna přehledem a hodnocením některých základních dynamických testů v endokrinologii.

3. kapitola přináší jednak informace o doposud méně známých hormonech, jako jsou adrenomedulin, fytoestrogeny, inkretiny, ghrelin a dalších hormonech podílejících se na regulaci příjmu potravy a energetické rovnováhy, ale také nejnovější poznatky o všeobecně známých hormonech, jako jsou oxytocin, somatostatín a glukagon.

Další kapitola se věnuje největšímu podboru endokrinologie – tyreologii. Najdeme zde podkapitoly věnující se výskytu, diagnostice a léčbě tyreopatií v dětství, stáří a graviditě. Dále autoři probírají v současnosti velmi diskutované téma subklinických tyreopatií. Je zde nastíněn genetický pod-

klad imunitních tyreopatií a jejich asociace s jinými imunoendokrinopatiemi. Velmi podrobně se popisuje význam selenu pro správnou funkci štítné žlázy, a najdeme zde i výčet faktorů, které mají vliv na vznik tyreopatií. Není jistě závadou doplnění této kapitoly přehledným shrnutím o diagnostice a léčbě uzlové strumy.

Velmi rozsáhlá 5. kapitola je věnována steroidním hormonům. Většinou obsahuje doplnění nových poznatků k již dříve publikovaným tématům v knize Aktuální endokrinologie, ale najdeme zde i kapitoly, které jsou dnes v popředí zájmu, jako erektilní dysfunkce a jejich léčba, nebo naopak možnosti mužské antikoncepce s výčtem možných použitelných preparátů.

Méně známým, ale zajímavým, zde zmíněným tématem je androgenní nedostatečnost u žen, její příznaky, diagnostika a možnosti potencionální léčby.

6. kapitola je zaměřena na chirurgické přístupy v endokrinologii. Z velkého množství endokrinopatií jsou zde probrány možnosti chirurgické, okrajově i nechirurgické léčby tyreopatií, hlavně jednotlivých nádorů štítné žlázy. Dále zde nalezneme přehledné sdělení pojednávající o léčbě kryptorchizmu.

Zejména pediatři jistě ocení kapitolu věnovanou endokrinologii růstu a kostního metabolismu. Autoři připomín-

nají další novější indikace léčby GH, jako jsou syndrom Praderové-Williho a syndrom intrauterinní růstové retardace. Velmi didakticky a přehledně je popsána fyziologie dětského růstu se zaměřením na význam a vliv GH a jeho periferních působků. Následné podkapitoly jsou věnovány růstu a vývoji kostí v dětství a pubertě, s výčtem faktorů ovlivňujících tvorbu kosti, dále jsou zde zmíněny odlišnosti pro hodnocení osteopatií v dětství. Kapitola je zakončena přehlednými informacemi o Pagetově chorobě, její patogenezi, klinice, diagnostice a léčbě.

Následuje rozmanitá kapitola věnovaná novým poznatkům o inzulínu, jeho sekreci, regulaci sekrece a změnách sekrece u porušené glukózové tolerance a diabetes mellitus. Dále se

popisuje vliv terapie glukokortikoidy na glykoregulaci, její diabetogenní účinky, konečně i možnosti léčby rozvinutého steroidního diabetu. Je zde připomenuta koincidence diabetes mellitus a tyreopatií s výčtem nejčastěji se vyskytujících onemocnění štítné žlázy u diabetiků, včetně doporučení pro jejich záchyt. Předmětem zájmu bude jistě i část zabývající se vlivem mnohých hormonů a s nimi souvisejících endokrinopatií na rozvoj inzulinové rezistence, poruchy glukózové tolerance a diabetes mellitus.

Poslední 9. kapitola je věnována některým vybraným neoplaziím v endokrinologii. Přehledně zde najdeme současné poznatky týkající se kliniky, diagnostiky a léčby feochromocytomu. Velmi ucelené jsou i informace týkající

se hormonů neuroendokrinních orgánů a nádorů z nich vycházejících, včetně karcinoidu.

Závěrem lze říct, že kniha Pokroky v endokrinologii není klasickou učebnicí endokrinologie, ale jedná se o knihu, která přináší rozmanité, velmi aktuální a moderní informace, které zcela jistě budou velmi užitečné jak endokrinologům v praxi, tak lékařům v předatestační interní, endokrinologické a diabetologické přípravě.

MUDr. Karola Balšíková
Endokrinologická ambulance II. interní
kliniky LF MU a FN U sv. Anny, Brno
www.fnusa.cz
e-mail: karola.balsikova@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 28. 2. 2008

Mastík J. Migréna. Průvodce ošetřujícího lékaře. Praha: Jessenius Maxdorf 2007. 104 stran. ISBN 978-80-7345-139-4.

Kniha Jiřího Mastíka Migréna, průvodce ošetřujícího lékaře, je zdařilá. Plní záměr autora vytvořit čtivé dílo pro praktické užítí. Je patrné, že se autor problematikou bolestí hlavy dlouhodobě ve své praxi zabývá, že se s pacienty setkává a ví, na jaké otázky má dát kniha odpověď.

Dílo je po odborné stránce velmi dobře napsané, text odpovídá aktuálnímu stavu poznání a je pečlivě zpracován. Zajímavé a ne zcela tradiční je i členění jednotlivých kapitol, kdy v úvodních kapitolách je shrnutí poznatků o migréně, jakési repetitorium migrény, její epidemiologie, základy etiopatogeneze, je diskutována dědičnost a genetika, zmíněny možné spouštěcí faktory a možnosti prevence. Samozřejmě se autor věnuje i popisu klinického obrazu, diagnostiky a současné klasifikaci – jedna tabulka pro MKN i mezinárodní klasifikace dle IHS. Je zařazena i kapitola pracovní schopnost a zmínka o socioeconomic-

kém pohledu na migrénu. Podstatnou částí jsou pak rady pro vyšetření nemocného a popisy jednotlivých jednotek, které sem spadají, jako je familiární hemiplegická migréna, bazilární migréna či periodické syndromy v dětském věku. Je zmíněna i chronická migréna, vlastně přechod běžné migrény do chronické denní bolesti hlavy a možnost vzniku nadužívání medikace, což je v současné době narůstající problém, který si lékaři ještě plně neuvědomují. V rámci diferenciální diagnózy jsou uvedeny i popisy ostatních primárních bolestí hlavy. Dalším důležitým bodem v rámci diferenciální diagnózy jsou varovné, alarmující příznaky a přehled nebezpečných sekundárních bolestí hlavy, které je třeba co nejdříve diagnostikovat a řešit. Druhou polovinu obsahu knihy tvoří kapitola o farmakoterapii. Je zde podán přehled cílů farmakoterapie, jednotlivých léků a lékových skupin, užívaných v této indikaci. Zaslou-

žená pozornost je věnována i strategii léčby a vhodným léčebným postupům, je zdůrazněna vhodnost časné intervence u akutního migrenózního záchvatu. Zmínku zasluží i kapitola o lécích, které můžeme užít v graviditě a v období kojení, což je pro praxi přínosné, protože dotazy gravidních či kojících migreniček často přivedou lékaře do rozpaků. Na konci jsou pak uvedeny přehledné tabulky léků, užívaných k akutní i profylaktické léčbě.

Text knihy se výborně čte, je srozumitelný, jasný a dobře pochopitelný, jak pro odborníka na problematiku, tak i pro lékaře z praxe, který se tématikou migrény speciálně nezabývá. Knihu lze jednoznačně doporučit.

prim. MUDr. Jolana Marková
Neurologická klinika IPVZ a FTN, Praha
www.ftn.cz
e-mail: jolana.markova@ftn.cz

Doručeno do redakce: 4. 3. 2008